

a niektoré z nich budú uverejnené v konferenčnom zborníku. Ten sa môže stať inšpiráciou pre výskumné smerovanie tých, ktorí v sebe cítia potenciál dosiahnuť úroveň českej pedagogiky.

Zuzana Danišková

Nový medzinárodný výskum mládeže MyPlace

Už tradične sa uskutočnil seminár venovaný problematike interdisciplinárneho výskumu mládeže v termíne, ktorý má všetkým pedagogickým pracovníkom pripomenúť úlohu mládeže v revolučných premenách našej spoločnosti. Usporiadala ho Iuventa – Slovenský inštitút mládeže dňa 16. novembra 2011 vo svojich priestoroch na Búdkovej ceste. Seminár sa konal pod patronátom troch vedeckých spoločností: Slovenskej sociologickej spoločnosti pri SAV, Slovenskej pedagogickej spoločnosti pri SAV a Slovenskej spoločnosti pre regionálnu politiku pri SAV.

Stretnutie vedeckých spolupracovníkov s odborníkmi pre prácu s mládežou vytvorilo priestor na diskusiu o aktuálnych výsledkoch výskumu o dobrovoľníctve (A. Brozmanová Gregorová, J. Miháliková) v súvislosti s uzatvorením kampane Európskeho roka dobrovoľníctva na Slovensku.

Na seminári vystúpilo viacero referujúcich na rozličné témy, ktoré súvisia s mládežníckymi výskumnými projektmi IUVENTY. Výsledkom výskumu o autonómii mládeže sa venovala Lívia Nemcová (vedúca projektu) z UMB v Banskej Bystrici. O koncepcii empirického výskumu vidieckej mládeže referoval P. Barát (SPU v Nitre). Informáciu o priebehu výskumu multikulturality na Slovensku s prihliadnutím na nové skupiny imigrantov poskytol R. Štefančík (UCM v Trnave).

Osobitnú pozornosť venovali účastníci diskusii na tému „Demokracia a tiene totalitarizmu a populizmu: európske skúsenosti“, ktorú vo svojom informatívnom vystúpení o novom medzinárodnom európskom projekte MyPlace prezentoval L. Macháček.

MYPLACE je výskumný projekt FP7 financovaný v rámci výzvy Spoločenské a humanitné vedy za rok 2010, „Demokracia a tiene totalitarizmu a populizmu: európske skúsenosti“. Spája konzorcium 16 výskumných inštitúcií zo 14 európskych krajín, ako aj 14 zainteresovaných verejných inštitúcií (múzeá, mimovládne organizácie, archívne a dokumentačné strediská).

Koordinátnou inštitúciou je Univerzita vo Warwicku, koordinátorkou Hilary Pilkingtonová. Partnermi v projekte sú: Manchesterská metropolitná

univerzita (Spojené kráľovstvo), Tallinnská univerzita (Estónsko), Univerzita sv. Cyrila a Metoda (Trnava, Slovensko), Brémska univerzita (Nemecko), Jenská univerzita (Nemecko), Východofínska univerzita (Fínsko), Juhodánska univerzita (Dánsko), ISCTE, Inštitút Lisabonskej univerzity (Portugalsko), „Region“, Uljanovská štátna univerzita (Ruská federácia), Daugavpilská univerzita (Lotyšsko), Kaukazské výskumné strediská zdrojov (Gruzínsko), Inštitút spoločenských vied Iva Pilara (Zagreb, Chorvátsko), Univerzita Pompeu Fabra (Barcelona, Španielsko), Debrecínska univerzita (Maďarsko), Aténska univerzita Panteion (Grécko).

Projekt bude prebiehať od 1. júna 2011 do 31. mája 2015 s rozpočtom Európskej komisie (EK) vo výške 7 994 449 €. Základom tímu MYPLACE za Univerzitu sv. Cyrila a Metoda (UCM) v Trnave je Katedra politológie a Katedra etnológie a svetových štúdií. MYPLACE je skratka pre Memory Youth Political Legacy And Civic Engagement (Pamäť, mládež, politické dedičstvo a občianska participácia). Projekt skúma, ako tieň totalitarizmu a populizmu v Európe utvárajú spoločenskú účasť mladých ľudí.

Prečo je dôležité položiť si túto otázku? Súčasnú generáciu mladých ľudí spája skúsenosť, že vyrastali v Európe, v ktorej zväčša neexistujú pravičiarске ani ľavičiarске autoritatívne režimy. Chýba im aj bezprostredná spomienka na studenú vojnu a s tým spojené obavy a predsudky, ktoré rozdeľovali Európu, či priama skúsenosť života v komunistickom, autoritatívnom alebo fašistickom politickom režime. Zároveň ich spája skúsenosť, že vyrastali v prvej globálnej hospodárskej kríze v období po druhej svetovej vojne, ktorá by podľa všetkého mohla poskytnúť extrémnej pravici úrodnú pôdu na „posilnenie“. Navyše, keďže súčasná generácia mladých ľudí v Európe má malé alebo žiadne skúsenosti s extrémistickou a populistickou politikou, môže byť obzvlášť citlivá na radikálne politické agendy.

Prečo je dôležité položiť si túto otázku teraz? V súčasnom kontexte ekonomického hospodárskeho poklesu sa čoraz väčšími zviditeľňujú politické strany a hnutia extrémnej pravice. Vo voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2009 získali pravicovo extrémistické politické strany značnú podporu vo viacerých členských štátoch EÚ. Podarilo sa im preniknúť do parlamentného zastúpenia aj v krajinách, kde sa predtým stretli s malým úspechom. Tento model sa opakuje vo viacerých európskych krajinách v národných a regionálnych voľbách. V tomto kontexte sa MYPLACE pýta, ako angažovanosť mladých ľudí v minulosti utvára ich vnímanie súčasných populistických politických agend. Nerobí „obyčajné rovné čiary“ od „autoritatívnych“ minulých čias k neistým demokratickým súčasným alebo budúcim časom. Opiera sa o predpoklad, že radikálne a populistické politické a filozofické tradície sú skôr celoeurópske a cyklické, než zakorenené v jednotlivých národných „politických kultúrach“ alebo založené na prísnych klasifikáciách politického

dedičstva („totalitného“, „komunistického“, „fašistického“) a otvorené „uzdravovaniu“ prostredníctvom „demokratizácie“. Tento projekt je preto skutočne transeurópsky.

Skúsenosti partnerov v projekte s výskumom mládeže znamenajú, že mladých ľudí budeme jasne chápať nie ako pasívne objekty politickej manipulácie, ale ako aktívne politické činitele. Dôkazy z mnohých „farebných revolúcií“ v krajinách bývalej komunistickej Európy, ako aj kampaní proti globalizácii, chudobe, vojne a škrtom, skutočne naznačujú, že politické uvedomenie mladých ľudí nie je prázdne plátno a že mladí ľudia nie sú len *mobilizovaní*, ale dokážu efektívne vytvárať siete, organizovať a viesť veľké politické akcie.

MYPLACE je interdisciplinárny projekt, spája výskumníkov vzdelaných vo viacerých spoločenských vedách (sociológia, politika, antropológia, psychológia a kultúrne štúdiá). Bude obsahovať veľkoplošný prieskum v 14 krajinách, aby sa zmerala politická a občianska účasť a postoje mladých ľudí. Na pochopenie významu, aký mladí ľudia pripisujú takej účasti, ako aj na výskum, ako sa tento význam prenáša generáciami, sa použijú rozhovory a cieľové skupiny. V krajinách projektu sa vykoná asi 50 etnografických prípadových štúdií skutočnej občianskej účasti a politického aktivizmu mladých ľudí.

Prostredníctvom národných poradenských skupín pre politiku mládeže sa od začiatku zapoja do projektu tvorcovia politiky a praktici. Projekt vďaka týmto skupinám uskutoční svoj cieľ vytvoriť aktívny a udržateľný dialóg medzi akademickými, verejnými a politickými inštitúciami. Závety projektu sa poskytnú strediskám tvorby politiky na úrovni regiónov, národov a EÚ, ako aj viacerým mládežníckym sieťam aktivistov v boji proti rasizmu a xenofóbii. Dôležitým cieľom projektu je informovať tvorcov politiky skôr o rozsahu politických a občianskych aktivít, do ktorých sa mladí ľudia zapájajú, než sa sústrediť na „problémy“ vo sfére mládeže.

Konceptuálne siaha projekt za porovnanie jednotlivých „politických kultúr“ alebo konkretizovaných klasifikácií politického dedičstva („postkomunistického“ / „liberálno-demokratického“); vopred sa predpokladá skôr cyklická a celoeurópska povaha rozsahu radikálnych a populistických politických a filozofických tradícií, než nová povaha popularity, ktorej sa momentálne tešia.

Empiricky MYPLACE využíva kombináciu nástrojov prieskumu, rozhovorov a etnografického výskumu, aby poskytol nové, celoeurópske údaje, ktoré nielen merajú úrovne účasti, ale zachytávajú význam, aký mu mladí ľudia pripisujú.

Analyticky, prostredníctvom špecifickej orientácie na „mládež“ a historickú a kultúrnu kontextualizáciu spoločenskej účasti mladých ľudí, MYPLACE nahrádza rutinné a často abstraktné opakovanie dôvodov „odtrhnutia“ mladých

Ľudí od politiky s empiricky bohatým mapovaním, ako mladí ľudia chápu občiansky a politický priestor, v ktorom žijú.

Po politickej stránke MYPLACE identifikuje, čo mladým ľuďom sťažuje a uľahčuje privlastniť si európsku politickú arénu ako „môj priestor“.

Špecifické ciele MYPLACE sú:

1. Uviesť do kontextu občiansku angažovanosť mladých ľudí v regionálnych, národných a európskych historických kontextoch.
2. Zmapovať a pochopiť proces (re)produkcie, prenosu a (re)interpretácie miestneho, národného a celoeurópskeho politického dedičstva a skúseností.
3. Zmerať postoje mladých ľudí v Európe k politickým organizáciám, spoločenským hnutiam a občianskym akčným programom a účasť v nich, a pochopiť, ako sa tieto postoje a angažovanosť diferencujú v líniách pohlavia, etnicity, triedy a regiónu.
4. Zmerať názory na legitímne formy politického zastúpenia a činnosti v rámci kontextu rozličného demokratického dedičstva.
5. Zmapovať rozsah aktivizmu mládeže v Európe a spôsoby, ako sa mladí aktivisti interregionálne a nadnárodne spájajú do sietí.
6. Pochopiť príťažlivosť, akú majú radikálne, extrémne alebo populistické hnutia na mladých ľudí a jej vzťah k regionálnemu, národnému a európskemu politickému dedičstvu.
7. Informovať a pomáhať politickým a praktickým agentúram mapovať a vyhodnocovať politické reakcie na populizmus v mládežnícky orientovaných politikách politických strán a v rámci vlastného aktivizmu mladých ľudí.

Koordinátor projektu na Slovensku: prof. Ladislav Macháček, Katedra politológie FSV UCM v Trnave. Ladislav.machacek@ucm.sk

Radoslav Štefančík